

Bruxelles, 20. studenoga 2025.
(OR. en)

15712/25

TELECOM 420
COMPET 1209
CYBER 339

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 19. studenoga 2025.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2025) 835 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU
STRATEGIJA ZA PODATKOVNU UNIJU
OSLOBAĐANJE POTENCIJALA PODATAKA ZA UMJETNU
INTELIGENCIJU

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 835 final.

Priloženo: COM(2025) 835 final

Bruxelles, 19.11.2025.
COM(2025) 835 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

STRATEGIJA ZA PODATKOVNU UNIJU
OSLOBADANJE POTENCIJALA PODATAKA ZA UMJETNU INTELIGENCIJU

1. Uvod – Oslobođanje potencijala podataka za umjetnu inteligenciju

Umjetna inteligencija mijenja svjetsko gospodarstvo i EU-u su stoga potrebne velike količine visokokvalitetnih podataka da bi bio konkurentan i poticao inovacije. Bez tih podataka ne može graditi snažne UI modele, optimizirati zdravstvenu skrb ili energetske sustave niti zadržati vodeći položaj u industriji. Bolji pristup podacima bit će važan za rast i održavanje konkurentnosti, posebno za mala i srednja poduzeća.

EU je postavio čvrste temelje za uspostavu sigurnog i interoperabilnog jedinstvenog tržišta podataka donošenjem ključnih zakonodavnih akata kao što je Akt o podacima¹ i ulaganjem u zajedničke europske podatkovne prostore². S druge strane, Akcijski plan za kontinent umjetne inteligencije³ i Strategija za primjenu umjetne inteligencije⁴ stvorili su uvjete da EU bude predvodnik u razvoju i uvođenju UI-ja.

Međutim, EU-u za razvoj UI-ja nedostaju podaci, a oni se u sve intenzivnijem geopolitičkom nadmetanju sve više smatraju strateškom prednošću. Mnogi vrijedni podaci i dalje su izolirani ili nedovoljno iskorišteni, među ostalim i zbog složenosti i neujednačenosti pravila o podacima, dok ih globalni konkurenti brže iskorištavaju i tako ostvaruju tehnološku i industrijsku prednost.

Da bi se olakšala usklađenost i poboljšala predvidljivost, u Digitalnom omnibusu predlaže se da se **četiri pravna instrumenta spoje u jedinstven i koherentan okvir za podatke** i na taj način pojednostavni regulatorno okruženje u tom području. Nadalje, kako bi se poduzećima pomoglo da se lakše usklade s pravilima, strategija će biti popraćena **sveobuhvatnim paketom potpore u sklopu Akta o podacima**. U tom kontekstu bit će dostupni predlošci ugovornih odredaba, standardne klauzule o računalstvu u oblaku i posebna služba za podršku, koji će prije svega MSP-ovima pomoći da se snađu u obvezama, izbjegniju pravnu složenost i usredotoče se na inovacije. Ogladne klauzule primjenjivat će se i na odnose između poduzeća i državnih tijela i na odnose između poduzeća te će olakšati stvaranje i razmjenu podataka i pridonijeti pojednostavnjenju ugovora.⁵

U Strategiji za podatkovnu uniju težište je premješteno s pravila na rezultate, koje će EU nastojati ostvariti radom na tri prioriteta:

- **proširenju pristupa podacima za umjetnu inteligenciju** putem inicijativa kao što su **podatkovni laboratoriji**, koji nude pouzdane usluge pseudonimizacije i objedinjuju podatkovne resurse javnih i privatnih aktera kako bi se poduzećima i istraživačima na raspolaganje stavili visokokvalitetni skupovi podataka,

¹ Uredba (EU) 2023/2854 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2023. o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu i o izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive (EU) 2020/1828.

² Europska komisija, Radni dokument službi Komisije o zajedničkim europskim podatkovnim prostorima, SWD(2024) 21 final, 24. siječnja 2024.

³ Europska komisija (2025.). Akcijski plan za kontinent umjetne inteligencije. Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. COM(2025) 165 final. Bruxelles: Europska komisija.

⁴ Europska komisija, Strategija za primjenu umjetne inteligencije, COM(2025) 723 final, Bruxelles, 8. listopada 2025.

⁵ [Ažurirane EU-ove ugovorne klauzule o UI modelima | Zajednica javnih naručitelja.](#)

- **pojednostavnjenju pravila o podacima** da bi poduzećima i istraživačima bilo lakše razmjenjivati podatke, među ostalim izmjenom pravila o privoli za kolačiće kako bi se smanjio „umor od kolačića” i istodobno zaštitila prava te
- **jačanju globalnog položaja EU-a u međunarodnom protoku podataka** uklanjanjem neopravdanih trgovinskih prepreka tako da se europska poduzeća mogu natjecati pod jednakim uvjetima na svjetskom tržištu.

2. Nastavak rada na temelju Europske strategije za podatke (2020. – 2025.)

Europskom strategijom za podatke iz 2020.⁶ EU je stvorio pravne i institucijske temelje za sigurno i pravedno jedinstveno tržište podataka. Cilj je bio osloboditi potencijal podataka za inovacije i rast i ujedno zaštititi prava. Međutim, zbog širenja generativne umjetne inteligencije i sve oštrijeg geopolitičkog nadmetanja jasno je da EU mora nadići temelje koje je izgradio.

Europska strategija za podatke bila je pokretač propisa važnih za izgradnju povjerenja, promicanje razmjene podataka i jasnija pravila u cijelom podatkovnom vrijednosnom lancu. **Aktom o upravljanju podacima** uspostavljeni su mehanizmi za pouzdanu razmjenu podataka, uvedena su pravila o posrednicima, uspostavljen je okvir za dobrovoljnu razmjenu podataka među poduzećima u svrhe od općeg interesa (dobrovoljni podatkovni altruizam) i otvoreni su određeni zaštićeni skupovi podataka javnog sektora. **Aktom o podacima** omogućen je pristup podacima iz povezanih proizvoda i usluga tako što su objašnjena prava pristupa i korištenja. Naposljetku, na temelju **Direktive o otvorenim podacima** i njezina provedbenog akta o visokovrijednim skupovima podataka (koji se primjenjuje od lipnja 2024.) postalo je obvezno besplatno i otvoreno staviti na raspolaganje određene skupove podataka u strojno čitljivim formatima. Međutim, nedosljedna nacionalna provedba i dvojbe u pogledu poslovnih tajni, među ostalim, još uvijek predstavljaju poteškoće za postojeći zakonodavni okvir.

Mjere potpore uspostavljene u okviru Europske strategije za podatke uključuju suradnju s Europskim odborom za inovacije u području podataka radi koordinacije rada država članica i zahtjev za normizaciju da bi se postavili temelji za europski okvir za pouzdane podatke⁷.

Kako bi europsko jedinstveno tržište podataka postalo stvarnost, Komisija je uz to od 2021. do 2024. uložila 336 milijuna EUR u 14 strateških zajedničkih europskih podatkovnih prostora u ključnim gospodarskim sektorima i područjima od javnog interesa, čime su dopunjene aktivnosti nacionalnog i privatnog sektora. Ti prostori pružaju sigurnu infrastrukturu i okvire upravljanja za dobrovoljnu razmjenu

Europski podatkovni prostor za snimke raka sadržava anonimizirane slike i bilješke, a do 2027. imat će više od 60 milijuna snimaka.

⁶Europska strategija za podatke – Izgradnja digitalne budućnosti Europe, Ured za publikacije, 2020., <https://data.europa.eu/doi/10.2775/645928>.

⁷ Provedbena odluka Komisije C(2025) 4135 od 1. srpnja 2025. o zahtjevu za normizaciju upućenom europskim organizacijama za normizaciju u vezi s europskim okvirom za pouzdane podatke radi potpore Uredbi (EU) 2023/2854 Europskog parlamenta i Vijeća, dostupno na: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/enorm/mandate/614_en (posljednji pristup 27. listopada 2025.)

podataka pod dogovorenim uvjetima. Sada je najvažnije uložiti dodatne napore kako bi se postigao učinak na razini EU-a.

3. Tri prepreke na koje EU mora hitno reagirati

Zbog UI tehnologija i usluga koje mijenjaju globalno okruženje pred EU-om su tri goruća nova strateška izazova: nedostatak podataka, regulatorna složenost i sve intenzivnije globalno nadmetanje.

Nedostatak podataka: strukturno usko grlo za inovacije

Zbog širenja generativnog i agentskog UI-ja⁸ te velikih jezičnih modela pristup velikim, visokokvalitetnim i dosad nepoznatim skupovima podataka specifičnima za pojedina područja postao je odlučujući čimbenik za globalnu konkurentnost. Prema istraživačkom institutu Epoch AI, veličina skupova podataka koji se koriste za treniranje velikih jezičnih modela udvostručuje se otprilike svakih šest mjeseci⁹.

Za treniranje velikih jezičnih modela i drugih vrsta temeljnih modela potrebni su golemi i raznoliki skupovi podataka. Studije upućuju na to da bi se, s obzirom na sadašnje trendove, količina javno dostupnih podataka za treniranje mogla iscrpiti u razdoblju od 2026. do 2032.¹⁰

Pred EU-om se nalazi dvostruki izazov jer treba (i) široj javnosti učiniti dostupnijima visokokvalitetne skupove podataka, uključujući skupove podataka specifične za pojedine sektore i (ii) osigurati široku dostupnost računalne infrastrukture potrebne za obradu tih skupova podataka. Mnoga europska poduzeća, posebno MSP-ovi i *start-up* poduzeća, nemaju dovoljno velike količine raznovrsnih podataka ni pristup europskim računalnim kapacitetima potrebnima za razvoj konkurentnih UI rješenja. Ako hitno nešto ne poduzme, EU je u opasnosti da zaostane za drugima.

Regulatorna složenost: fragmentiranost otežava postizanje ekonomije razmjera

Nakon što je 2020. donesena Europska strategija za podatke, EU je uveo ključne propise koji se temelje na postojećim pravilima: Akt o upravljanju podacima¹¹, Akt o podacima i razne sektorske propise kao što je Uredba o europskom prostoru za zdravstvene podatke¹². U svakoj

⁸ „Agentski UI su UI sustavi koji mogu samostalno donositi odluke i poduzimati radnje. To im omogućuje da razumiju jezik, rasuđuju u vezi sa zadaćama, samostalno poduzimaju radnje za postizanje unaprijed utvrđenih ciljeva te međudjeluju s okolnim svijetom upravljanjem interakcijama, među ostalim s ljudima.

⁹ Robi Rahman i David Owen (2024.), *The size of datasets used to train language models doubles approximately every six months*. Objavljeno na internetskim stranicama epoch.ai. Preuzeto s: <https://epoch.ai/data-insights/dataset-size-trend> [internetski resurs].

¹⁰ Villalobos, P., Ho, A., Sevilla, J., Besiroglu, T., Heim, L. i Hobbhahn, M. (2024.). *Position: Will we run out of data? Limits of LLM scaling based on human-generated data*. U: K. Chaudhuri, S. Jegelka, L. Song, D. L. Silver i Y. Ermon (ur.), *Proceedings of the 41st International Conference on Machine Learning* (vol. 235, str. 42085 – 42101). PMLR. <https://proceedings.mlr.press/v235/villalobos24a.html>.

¹¹ Uredba (EU) 2022/868 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o europskom upravljanju podacima i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (SL L 152, 3.6.2022., str. 1.).

¹² Uredba (EU) 2025/327 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2025. o europskom prostoru za zdravstvene podatke i o izmjeni Direktive 2011/24/EU i Uredbe (EU) 2024/2847.

od tih inicijativa težište je bilo na specifičnim aspektima, kao što su mehanizmi za razmjenu podataka, pravedna raspodjela vrijednosti i postupanje u slučaju opterećujućih zahtjeva povezanih s lokalizacijom. Međutim, složeno međudjelovanje Opće uredbe o zaštiti podataka (OUZP)¹³ i sektorskih propisa te neujednačena provedba u državama članicama stvorili su fragmentirano regulatorno okruženje i pravnu nesigurnost, među ostalim za javna tijela, te povećali troškove usklađivanja, posebno za *start-up* poduzeća i MSP-ove.

Na primjer, pružatelji usluga podatkovnog posredovanja posluju u području koje se još uvijek razvija, a podliježu restriktivnim pravnim obvezama koje ograničavaju njihovu sposobnost rasta. Ekosustavi u ranoj fazi razvoja ne bi se smjeli opterećivati nerazmjernim zahtjevima koji usporavaju prihvaćanje modela za razmjenu podataka i uvođenje podatkovnih prostora. Da bi potaknuo inovacije, EU mora pojednostavniti pravila o pristupu podacima i njihovoj upotrebi.

Globalno nadmetanje: podaci kao strateška imovina

U utrci u području umjetne inteligencije pristup visokovrijednim podacima donosi važnu stratešku prednost. Na globalnoj razini podaci su postali geopolitička imovina, a pristup podacima, njihova lokalizacija i kontrola sve se više koriste kao instrumenti moći. Dok EU promiče otvoren, siguran, pravedan i pouzdan protok podataka, druge jurisdikcije primjenjuju asertivne ili protekcionističke strategije. Lokalizacija i restriktivni režimi pristupa u trećim zemljama ograničavaju pristup EU-a globalnim resursima i izlažu europska poduzeća gospodarskim i sigurnosnim rizicima. Da bi se oslobodio puni potencijal europske umjetne inteligencije, Unija mora s podacima postupati kao s ključnim strateškim resursom i ulagati u sigurne, visokokvalitetne i interoperabilne skupove podataka koji odražavaju europske vrijednosti i standarde. Jačanje sposobnosti Europe da prikuplja vlastite podatke, skrbi o njima i upotrebljava ih gospodarski je i sigurnosni imperativ. U kontekstu sve većeg tehnološkog suparništva EU mora osigurati koristan protok podataka, zaštititi osjetljive neosobne podatke na području EU-a i podupirati digitalnu suverenost.

¹³ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ.

4. Tri stupa Strategije za podatkovnu uniju

I. stup: bolji pristup kvalitetnim podacima za UI i inovacije

Konkurentnost EU-a u području UI-ja i digitalnih inovacija ovisi o pristupu visokokvalitetnim podacima i infrastrukturi za njihovu sigurnu razmjenu i upotrebu u širim razmjerima. EU je već postavio čvrste temelje u obliku zajedničkih europskih podatkovnih prostora, okvira upravljanja i velikih ulaganja u tehnologiju i računalstvo u oblaku. Izazov se sada sastoji u prelasku s pilot-projekata i fragmentiranih inicijativa na neometan, interoperabilan i održiv podatkovni ekosustav koji će potaknuti revolucionarne inovacije i ojačati digitalnu suverenost EU-a.

Da bi to postigla, Komisija će poduzeti dva komplementarna koraka. Prvo, pokrenut će vodeće inicijative za uklanjanje najkritičnijih uskih grla u EU-u, a to su ograničeni pristup ključnim skupovima podataka, nedostatna infrastruktura za razvoj UI-ja velikih razmjera i potreba za pouzdanim okruženjima, uključujući podatkovne laboratorije koji povezuju podatkovne prostore s UI programerima. Ti podatkovni laboratoriji služiti će kao specijalizirani uslužni objekti koji nude sigurna okruženja, praktične alate i stručnu potporu za objedinjavanje, pseudonimizaciju i anonimizaciju podataka te skrb o njima. Pomagati će poduzećima, posebno MSP-ovima, da podatke pretvore u korisne resurse za treniranje UI-ja uz istodobno očuvanje kontrole nad njima. Taj rad odvijati će se u skladu sa Strategijom za primjenu umjetne inteligencije kako bi se osiguralo da dostupnost podataka donosi izravne koristi za uvođenje UI-ja i inovacije u svim industrijama i javnim sektorima. Drugo, te će inicijative poduprijeti horizontalnim mjerama: pojašnjavanjem pravne osnove za objedinjavanje podataka, izradom standardâ za kvalitetu podataka i

Podatkovni prostori i podatkovni laboratoriji: temelji europskog UI ekosustava

Zajednički europski podatkovni prostori su ekosustavi za razmjenu podataka koji se temelje na infrastrukturi u oblaku i jasnim pravilima upravljanja kojima se uređuje tko može pristupiti podacima, koristiti ih i razmjenjivati. Oni okupljaju javne i privatne aktere oko pouzdanih mehanizama za razmjenu podataka unutar sektora i među njima.

Podatkovni laboratoriji pružatelji su podatkovnih usluga koji te podatkovne prostore povezuju s UI ekosustavom. Oni poduzećima i istraživačima omogućuju siguran i praktičan pristup visokokvalitetnim skupovima podataka, podupiru ih u osiguravanju usklađenosti s pravilima EU-a te nude alate, smjernice i pouzdana okruženja za objedinjavanje, označavanje i pseudonimizaciju podataka te skrb o njima.

Podatkovni prostori strukturirani su izvori pouzdanih podataka, a podatkovni laboratoriji te podatke pretvaraju u korisne resurse za inovacije i razvoj UI-ja te se na taj način osigurava njihov neometan prelazak iz faze dostupnosti u fazu primjene.

ulaganjima u kapacitete sintetičkih podataka¹⁴ kako bi se u svim sektorima postigli ekonomija razmjera, povjerenje i dugoročna održivost.

i. Širenje zajedničkih europskih podatkovnih prostora

Zajednički europski podatkovni prostori ključni su za izgradnju jedinstvenog tržišta podataka. U sljedećoj fazi proširit će se i povezati s infrastrukturom za UI putem podatkovnih laboratorija i tvornica UI-ja, a podatkovni resursi EU-a tako će se pretvoriti u pokretačku snagu za pouzdanu umjetnu inteligenciju. U bliskoj sinergiji sa Strategijom za primjenu umjetne inteligencije na taj će se način postići da podatkovni prostori izravno omogućuju razvoj i uvođenje UI-ja u svim sektorima.

Programska podrška u oblaku Simpl¹⁵ omogućit će interoperabilnost inicijativa zahvaljujući modularnom i sigurnom skupu komponenti otvorenog koda. Tako će se smanjiti prepreke za MSP-ove i brže povezati ekosustavi. Centar za podršku podatkovnim prostorima davat će informacije i praktične smjernice i tako poduprijeti uvođenje, prvenstveno među MSP-ovima.

Prednost pri dodjeli sredstava EU-a namijenjenih zajedničkim europskim podatkovnim prostorima ubuduće će se prvenstveno davati sektorima od javnog interesa kao što su zdravstvo, mobilnost, energetika, javne uprave i okoliš, a razvijena područja kao što su proizvodnja i financije prijeći će na tržišno usmjerene modele. Komisija će taj prelazak podupirati promicanjem normizacije, interoperabilnosti i okvira za zajednička ulaganja. Najvažniji ciljevi i dalje će biti integracija krajnjih korisnika, spremnost za umjetnu inteligenciju i financijska održivost.

Jedna od glavnih mjera EU-a u okviru Strategije za primjenu umjetne inteligencije je iskorištavanje **zajedničkih europskih podatkovnih prostora** za brže uvođenje UI-ja u ključnim sektorima i potporu razvoju modela pionirskog UI-ja u sklopu Inicijative za pionirski UI. Te su mjere usko povezane s drugim vodećim inicijativama za primjenu umjetne

Europski prostor za zdravstvene podatke – sljedeći koraci:

Europski prostor za zdravstvene podatke bit će glavna poveznica između ekosustavâ zdravstvenih podataka i razvoja UI-ja jer će podatkovnim laboratorijima i tvornicama UI-ja omogućiti da koriste anonimizirane i sintetičke skupove podataka u pouzdanim okruženjima za obradu.

Od ožujka 2029. sve će države članice razmjenjivati zdravstvene kartone i e-recepte, a za sekundarnu uporabu bit će dostupna većina zdravstvenih podataka. Do ožujka 2031. razmjena će se proširiti na medicinske snimke, laboratorijske nalaze i otpusna pisma, dok će se za sekundarnu uporabu dodati genomski i drugi podaci.

¹⁴ Sintetički podaci su umjetno generirani podaci koji se ne prikupljaju iz stvarnih događaja, već su izrađeni tako da statistički oponašaju svojstva, uzorke i odnose stvarnog skupa podataka.

¹⁵ Simpl je sigurna programska podrška otvorenog koda koja podržava pristup podacima i interoperabilnost u europskim podatkovnim inicijativama. Obuhvaća više kompatibilnih komponenti koje se mogu slobodno koristiti, a u skladu su sa zajedničkim standardom kvalitete i razmjene podataka; <https://simpl-programme.ec.europa.eu/>.

inteligencije, kao što su Temeljni modeli za industriju, Farmaceutska otkrića temeljena na umjetnoj inteligenciji i Gradovi s ambicijom uvođenja autonomne vožnje, od kojih se svaka temelji na sektorskim podacima koji su dostupni u zajedničkim europskim podatkovnim prostorima. Rezultati tog pristupa su konkretne primjene: zdravstveni centri za probir temeljeni na UI-ju validiraju dijagnostičke alate posredstvom europskog prostora za zdravstvene podatke¹⁶, u proizvodnji se pouzdani podaci objedinjuju u podatkovnom prostoru za proizvodnju u svrhu treniranja specijaliziranih i pionirskih UI modela, a poljoprivredno-prehrambena UI platforma putem zajedničkog europskog prostora za poljoprivredne podatke podupire uvođenje poljoprivrednih alata koji se temelje na UI-ju.

Uvođenje podatkovnih prostora u prioritetnim sektorima nastavit će se 2026., a poduprijet će se tekućim ulaganjima EU-a u iznosu od oko 100 milijuna EUR, što će omogućiti pouzdanu i raširenu upotrebu podataka za UI primjene. **Europski prostor za zdravstvene podatke** podupirat će dijagnostiku temeljenu na UI-ju i personaliziranu medicinu i bit će glavna poveznica između ekosustava zdravstvenih podataka i razvoja UI-ja jer će podatkovnim laboratorijima i tvornicama UI-ja omogućiti da koriste anonimizirane i sintetičke skupove podataka u pouzdanim okruženjima za obradu. Zajednički europski **prostor za podatke o mobilnosti** omogućit će povezivanje vozila, infrastrukture i logistike za sigurniji i zeleniji promet, prostor za energetske podatke pridonijet će pametnim i fleksibilnim energetskeim uslugama, a **medijski podatkovni prostor** bit će poticaj za kreativne industrije zahvaljujući kulturnim inovacijama temeljenima na UI-ju. Podatkovni laboratoriji služit će kao praktične ulazne točke u te podatkovne prostore i tako organizacijama olakšati pristup podacima, njihovu pripremu i učinkovitu upotrebu za umjetnu inteligenciju. Unutar tog okvira **europski prostor za pravne podatke** proširit će pristup pravnim i pravosudnim podacima pomoću zajedničkih identifikatora i metapodataka za sudsku praksu i zakonodavstvo i na taj način omogućiti njihovu upotrebu u pravnoj tehnologiji. U tom će se kontekstu istražiti potreba za skupom podataka s ugovornim odredbama za automatizirano ugovaranje.

Komisija će ubrzati digitalizaciju u području okoliša putem **podatkovnog prostora za zeleni plan** i zajednici za digitalnu zelenu tehnologiju omogućiti da proširi međusektorska rješenja zahvaljujući višestruko upotrebljivim komponentama i visokokvalitetnim skupovima podataka. Među prioritetnim su mjerama usluge temeljene na podacima za Europsku strategiju za otpornost vodoopskrbe, digitalizacija postupaka izdavanja dozvola, pilot-projekti za sljedivost tekstila i za kredite za zaštitu prirode te napredno praćenje šuma pomoću strojnog učenja na otvorenim i povjerljivim podacima.

Europski prostor za podatke o obrani uspostaviti će pouzdano okruženje za objedinjavanje operativnih, industrijskih i istraživačkih podataka radi razvoja obrambenih sustava sljedeće generacije, jačanja industrijskih kapaciteta i jačanja tehnološke suverenosti EU-a smanjenjem ovisnosti o pružateljima iz trećih zemalja. Komisija će istražiti mogućnosti suradnje i razmjene

¹⁶Nadovezat će se i na Europski plan za borbu protiv raka, Strategiju za biološke znanosti i Plan EU-a za kardiovaskularno zdravlje.

znanja na temelju iskustva Ukrajine u području obrane temeljene na podacima. Inicijativa će se razviti u suradnji s državama članicama i relevantnim dionicima, uključujući poduzeća.¹⁷

ii. Podatkovni laboratoriji

Kako je navedeno u Akcijskom planu za kontinent umjetne inteligencije, podatkovni laboratoriji bit će specijalizirani objekti koji će povezivati vlasnike podataka, zajedničke europske podatkovne prostore, podatkovne ekosustave specifične za pojedina područja i UI ekosustav EU-a. Ti laboratoriji¹⁸ pružat će praktične usluge, kao što su objedinjavanje¹⁹, označavanje i pseudonimizacija²⁰ podataka te skrb²¹ o njima, kako bi se organizacijama, posebno *start-up* i *scale-up* poduzećima, pomoglo da sigurno razmjenjuju i upotrebljavaju podatke, olakšalo kooperativno treniranje UI-ja i u ključnim sektorima podržao razvoj UI modela koji obuhvaćaju razne modele upravljanja i licenciranja. U skladu sa Strategijom za primjenu umjetne inteligencije podatkovni laboratoriji bit će most između dostupnosti visokokvalitetnih podataka i konkretnog uvođenja UI-ja i praktični pokretači za ubrzavanje eksperimentiranja, uvođenja i širenja. Također mogu umjesto podatkovnih prostora i drugih podatkovnih infrastruktura obavljati zadaće za koje su potrebni napredni UI resursi, kao što su proizvodnja sintetičkih podataka ili napredno čuvanje privatnosti i poslovnih tajni, kako bi se organizacijama pomoglo da podatke dijele i koriste na siguran način.

Objedinjavanjem javnih i privatnih resursa podatkovni laboratoriji pomoći će u prevladavanju glavnog tržišnog nedostatka: ograničene dostupnosti raznolikih, visokokvalitetnih podataka i nesklonost razmjeni podataka u privatnom vlasništvu za treniranje UI-ja. Rad će se odvijati u postojećim pristupnim kanalima i okvirima bez potrebe za izravnim prijenosom podataka. Na taj će način podatkovni prostori ostati pouzdana infrastruktura za upravljanje podacima i njihovo stavljanje na raspolaganje, dok podatkovni laboratoriji mogu služiti kao operativna sučelja koja omogućuju njihovu sigurnu upotrebu s dodanom vrijednošću za UI.

Sudjelovanje će biti dobrovoljno, a vlasnici podataka odlučuju kako, kada i tko ih može upotrebljavati. Podaci se neće prenositi bez izričite privole. U svim aktivnostima primjenjivat će se stroge mjere zaštite povjerljivosti i decentralizirane tehnike kojima se štiti privatnost, kao što su udruženo učenje, homomorfna enkripcija i sigurna višestrana obrada podataka. Podaci se mogu obrađivati lokalno ili preko čvorova bez objedinjavanja u jedinstvenom repozitoriju, tako da ostaju pod kontrolom izvornog vlasnika. Taj je model posebno koristan za MSP-ove

¹⁷ Ta će se inicijativa temeljiti na studiji izvedivosti Europske obrambene agencije koja bi trebala biti dovršena do kraja 2025.

¹⁸ U nekim se kontekstima za slične objekte koji omogućuju strukturiranu, sigurnu i pouzdanu upotrebu podataka u raznim situacijama koristi pojam „spremnici podataka”. Zajedno sa širim konceptom „kontejnerizacije podataka” ti objekti odražavaju komplementarni pristup organizaciji i upravljanju razmjenom podataka koji promiče interoperabilnost i dosljednost u cijelom UI ekosustavu EU-a.

¹⁹ Kombiniranje i razmjena podataka iz nekoliko izvora u jedinstvenom, centraliziranom repozitoriju ili zajedničkom okruženju.

²⁰ Članak 4. stavak 5. Uredbe (EU) 2016/679: „obrada osobnih podataka na način da se osobni podaci više ne mogu pripisati određenom ispitaniku bez upotrebe dodatnih informacija, pod uvjetom da se takve dodatne informacije drže odvojeno te da podliježu tehničkim i organizacijskim mjerama kako bi se osiguralo da se osobni podaci ne mogu pripisati fizičkoj osobi čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi.”

²¹ Organiziranje, integriranje, validiranje i održavanje podataka, uključujući njihovo označavanje radi lakšeg pristupa i upotrebe.

jer pomaže postići usklađenost s pravilima EU-a o zaštiti podataka, štiti povjerljivost i gradi povjerenje, a istodobno omogućuje širu upotrebu podataka za UI.

Računalni kapacitet EU-a se iz znanstveno usmjerenog računalstva visokih performansi u okviru Zajedničkog poduzeća EuroHPC razvio u tvornice UI-ja, koje proširuju taj koncept i povezuju računalnu infrastrukturu s pristupom podacima i eksperimentiranjem radi potpore razvoju UI-ja. Zahvaljujući budućim gigatvornicama UI-ja računalni infrastrukturni objekti za umjetnu inteligenciju dodatno će se proširiti.

Dio tog okvira je i inicijativa za tvornice UI-ja, u sklopu koje će se preko Zajedničkog poduzeća EuroHPC uspostaviti prvi podatkovni laboratoriji, koji će pružati sigurna okruženja i podatkovne usluge za povezivanje UI programera sa zajedničkim europskim podatkovnim prostorima u područjima kao što su zdravstvo, proizvodnja, energetika i klima, kojima će se kasnije pridružiti jezici, kibernetička sigurnost i kulturna baština. Da bi se zajamčilo da će njihove usluge doprijeti do poduzeća i javnih uprava, podatkovni laboratoriji blisko će surađivati s europskim centrima za digitalne inovacije, koji su kontaktne točke za korisnike i pomažu ustanoviti koje su konkretne aplikacije najprikladnije za ispunjavanje određenih potreba za podacima.

Zasebno će se uspostaviti dodatni podatkovni laboratoriji u drugim područjima kako bi se odgovorilo na posebne sektorske ili istraživačke potrebe, na primjer u energetskom sektoru. Buduće gigatvornice UI-ja dodatno će doprinijeti proširenju računalnih infrastrukturnih objekata za UI i pretvoriti model podatkovnih laboratorija u samoodrživ uslužni ekosustav za povezivanje računalnih i podatkovnih inovacija te inovacija u području UI-ja koji je spreman za komercijalno uvođenje u cijelom EU-u.

Podatkovni laboratoriji pružat će usluge u devet glavnih područja:

- **Povezivanje podatkovnih prostora i UI ekosustava:** poduzećima će se na praktičan način omogućivati pristup visokokvalitetnim, interoperabilnim podacima tako što će se zajednički europski podatkovni prostori povezivati s UI programerima, infrastrukturama i sektorskim ekosustavima.
- **Tehnička infrastruktura i alati:** spremnici podataka omogućit će učinkovitu pohranu i organizaciju podataka i nuditi sigurna okruženja za obradu osjetljivih podataka na licu mjesta te će na raspolaganje stavljati gotove alate za pripremu podataka i tehnike kojima se štiti privatnost u svrhu anonimizacije i generiranja sintetičkih podataka. Vodit će se računa o visokoj razini upotrebljivosti, brzine i prilagodljivosti kako bi alati bili jednostavni, pouzdani i praktični za korištenje.
- **Objedinjavanje podataka:** poduzeća će se podupirati u agregiranju podataka iz javnih i ograničenih izvora, osobito onih koji se koriste u inovativne svrhe, i to primjenom pouzdanih mehanizama za razmjenu podataka dostupnih u zajedničkim europskim podatkovnim prostorima. Podatkovni laboratoriji podupirat će poduzeća u usklađivanju s pravom tržišnog natjecanja EU-a pri razmjeni ili objedinjavanju podataka. Na temelju i nadopunom Horizontalnih smjernica, koje poduzećima pružaju praktične savjete o suradnji i zajedničke resurse, Komisija će dodatno poduprijeti podatkovne laboratorije

u toj ulozi tako što će izdati posebne smjernice o dobroj praksi u razmjeni i objedinjavanju podataka. Uz to će se na zahtjev u okviru Obavijesti o neslužbenim uputama moći dobiti prilagođene smjernice za pojedinačne podatkovne laboratorije.

- **Usluge pseudonimizacije i anonimizacije:** bit će dostupni napredni alati i stručno znanje za uklanjanje ili prikrivanje osobnih identifikatora. Te će usluge obuhvaćati tehnike kao što su pseudonimizacija, anonimizacija i diferencijalna privatnost, a zahvaljujući njima podaci će se moći sigurno iskorištavati, a da i dalje budu korisni za analize.
- **Generiranje sintetičkih podataka:** podupirat će se izrada visokokvalitetnih sintetičkih skupova podataka koji repliciraju statistička svojstva stvarnih podataka bez razotkrivanja osjetljivih ili povjerljivih informacija. Podatkovni laboratoriji na raspolaganje će stavljati alate i stručno znanje za generiranje, validaciju i usporedbu sintetičkih podataka za treniranje i testiranje UI modela te tako dopuniti rad na anonimizaciji i poboljšati dostupnost podataka u osjetljivim područjima.
- **Skrb o podacima te njihovo označavanje i vektorizacija:** pružat će se sveobuhvatna potpora za čišćenje, označavanje, obilježavanje, obogaćivanje i vektoriziranje skupova podataka kako bi bili pouzdani, reprezentativni i upotrebljivi za treniranje UI-ja. Ta će potpora obuhvaćati postupke osiguravanja kvalitete, transparentnu dokumentaciju i suradnju sa stručnim zajednicama kad je riječ o označavanju podataka iz specifičnih područja.
- **Regulatorne smjernice i osposobljavanje:** poduzeća će dobivati prilagođene savjete da bi se mogla lakše uskladiti s pravom EU-a, a UI programeri osposobljavat će se u području upotrebe podataka i pravnih obveza, kao što su propisi o umjetnoj inteligenciji, autorska prava, poslovne tajne i pravo tržišnog natjecanja.
- **Povezivanje podatkovnih prostora i UI ekosustava:** poduzećima će se na praktičan način omogućivati pristup visokokvalitetnim, interoperabilnim podacima tako što će se zajednički europski podatkovni prostori povezivati s UI programerima, infrastrukturama i sektorskim ekosustavima.

Olakšavanje pristupa podacima: ta usluga temeljit će se na potražnji, odnosno na potrebi za podacima koju iskažu novoosnovana poduzeća i MSP-ovi, a podatkovni laboratoriji pomoći će im da pronađu relevantne skupove podataka i prevladaju tržišne,

Kako bi podatkovni laboratorij funkcionirao u praksi?

Poduzeće u državi članici X razvija prediktivne sustave za održavanje električnih vozila koji se temelje na UI-ju, ali ima poteškoća s pristupom dovoljnoj količini visokokvalitetnih senzorskih podataka iz raznih modela automobila i infrastruktura za punjenje. Pojedinačni proizvođači oklijevaju podijeliti te podatke jer ih brinu poslovne tajne, privatnost i konkurencija. Tvornice UI-ja osigurat će računalne resurse i, putem svojih integriranih podatkovnih laboratorija, usluge upravljanja podacima potrebne za prevladavanje tih prepreka.

Dotično bi poduzeće preko podatkovnog laboratorija imalo pristup pouzdanim, anonimiziranim i agregiranim skupovima podataka iz različitih izvora, kao što su javni operatori mjesta za punjenje i uključeni proizvođači originalne opreme, i drugim podacima pronađenima u europskom prostoru za podatke o mobilnosti.

Kao sastavni dio tvornice UI-ja podatkovni laboratorij nudio bi:

- sigurna okruženja za analizu podataka iz senzora u stvarnom vremenu pomoću udruženog učenja, pri čemu podaci ne bi napuštali sustave proizvođača originalne opreme,*
- usluge anonimizacije kako bi se zajamčilo da se podaci o vozaču i vozilu upotrebljavaju u skladu s pravilima o zaštiti privatnosti,*
- regulatorne smjernice o primjeni odredaba Akta o podacima o pristupu podacima i postupanju u cilju zaštite poslovne tajne,*
- alate za skrb o podacima koji usklađuju različite formate senzora i standarde kvalitete.*

Laboratorij bi, dakle, služio kao poveznica između prostora za podatke o mobilnosti i UI ekosustava te poduzeću omogućio treniranje pouzdanih UI modela uz istodobnu zaštitu povjerljivosti za proizvođača.

pravne ili administrativne prepreke.

iii. Akt o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije

Održivi kapaciteti podatkovnih centara i suverene usluge računalstva u oblaku i umjetne inteligencije preduvjet su za postizanje ciljeva utvrđenih u ovoj strategiji. Budući da se generiraju sve veće količine podataka, sve je veća potreba za njihovim prikupljanjem, pohranom, kombiniranjem i obradom. Kako bi se latencija²² svela na najmanju moguću mjeru i smanjilo oslanjanje na infrastrukturu u drugim dijelovima svijeta, EU mora imati na raspolaganju podatkovne centre dostatnih kapaciteta.

²² Latencija je vrijeme potrebno za prijenos podataka od jedne točke mreže do druge.

Kako bi poduzećima i javnim upravama u EU-u osigurala dostupnost održive infrastrukture podatkovnih centara i suverenih usluga računalstva u oblaku i umjetne inteligencije, Komisija će u prvom tromjesečju 2026. predložiti **Akt o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije**. Ta će inicijativa podupirati inovacije u cijelom vrijednosnom lancu računalstva u oblaku i umjetne inteligencije, od integracije najsuvremenijih procesora do održivih tehnologija hlađenja te hardvera i softvera za UI. Zahvaljujući njoj ubrzat će se i uvođenje održivih kapaciteta podatkovnih centara, čime će se zajamčiti da EU ima infrastrukturu potrebnu za sigurne i suverene usluge računalstva u oblaku i umjetne inteligencije.

iv. Strateški podatkovni resursi: resursi javnog sektora te znanstveni, kulturni i jezični resursi

Konkurentnost EU-a u području UI-ja ovisi o pristupu visokokvalitetnim, strukturiranim i pouzdanim podacima. Znanstveni, kulturni i jezični skupovi podataka važni su pokretači snažnih UI modela, revolucionarnih istraživanja i tehnološke suverenosti.

Proširit će se referentni skupovi podataka javnog sektora u skladu s Direktivom o otvorenim podacima. Visokovrijedni skupovi podataka²³ moraju biti dostupni besplatno putem aplikacijskih programskih sučelja u strojno čitljivom formatu i, prema potrebi, tako da se mogu skupno preuzimati. Komisija će 2026. predložiti da se popis tih skupova podataka proširi kako bi se obuhvatili pravni, pravosudni, administrativni i drugi podaci, a koristi od toga imat će *start-up* poduzeća i MSP-ovi. Komisija će također pratiti je li potrebno uvrstiti dodatne skupove podataka.

Već se pokazalo da znanstveni podaci imaju transformativnu snagu, što je vidljivo iz sustava AlphaFold²⁴. Dobro strukturirane baze podataka smanjuju troškove istraživanja i razvoja, ubrzavaju inovacije i pomiču granice u području materijala, farmaceutskih proizvoda, energije i biotehnologije. Komisija će na temelju toga nastaviti mapirati postojeće baze podataka, utvrđivati prioritete sa stručnjacima, osiguravati prava korištenja i financirati nove digitalne infrastrukture u skladu s Europskom strategijom za istraživačku i tehnološku infrastrukturu. U tom se pogledu u okviru **europskog oblaka za otvorenu znanost**, zajedničkog europskog podatkovnog prostora za istraživanje i razvoj, razvija mreža repozitorija podataka s pouzdanom platformom za razmjenu i višestruku upotrebu visokokvalitetnih, vidljivih, dostupnih, interoperabilnih i višestruko upotrebljivih istraživačkih podataka, alata i usluga među disciplinama i preko granica u Europi. Time će se poduprijeti znanstvene aktivnosti u području UI-ja u okviru RAISE-a²⁵. Usporedno s tim, predstojeći prijedlog Akta o Europskom

²³ U skladu s Prilogom I. Direktivi o otvorenim podacima ti visokovrijedni skupovi podataka dijele se na sljedeće kategorije: geoprostorni podaci, podaci o promatranju Zemlje i okolišu, meteorološki podaci, statistički podaci, podaci o trgovačkim društvima i vlasništvu nad trgovačkim društvima te podaci o mobilnosti. Tim se kategorijama mogu dodati nove.

²⁴ AlphaFold je UI sustav koji je razvilo poduzeće Deep Mind i koji koristi duboko učenje i velike količine podataka za predviđanje struktura bjelančevina. To će pridonijeti ubrzanju revolucionarnih istraživanja u mnogim područjima biologije.

²⁵ Europska komisija (2025.). Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću – Europska strategija za umjetnu inteligenciju u znanosti: predstavljanje Resursa za UI znanost u Europi (RAISE). Bruxelles, 8. listopada 2025., COM(2025) 724 final.

istraživačkom prostoru²⁶ poboljšat će pravne uvjete za razmjenu, pristup i iskorištavanje rezultata istraživanja, publikacija i podataka financiranih javnim sredstvima u znanstvene svrhe.

Proširit će se i kulturni i jezični resursi EU-a. U nastavku na inicijativu Europeana²⁷ za razvoj UI-ja će se na raspolaganje staviti više od 30 milijuna digitaliziranih djela iz europskih kulturnih institucija. Komisija će istražiti načine za jačanje suradnje i poticanje licenciranja između javnih radiotelevizijskih kuća i dobavljača UI sustava kako bi njihovi audiovizualni arhivi bili dostupni za treniranje UI-ja, pri čemu treba uzeti u obzir naknadu za nositelje prava.

Pilot-projektima u okviru **zajedničkog europskog prostora za jezične podatke i Saveza za jezične tehnologije (ALT-EDIC)** prikupit će se skupovi podataka specifični za pojedine domene, među ostalim na manjim jezicima, koji će se pribrojati već dostupnih 477 milijardi tokena, a te su količine usporedive s vodećim skupovima podataka za treniranje UI-ja. Na taj će se način u razvoj velikih jezičnih UI modela uključiti i rijetki jezici, što će utjecati na kvalitetu rezultata UI sustava na tim jezicima.

v. Horizontalne mjere: sintetički podaci, objedinjavanje podataka i norme

Osim vodećih inicijativa EU-u su potrebne i horizontalne mjere za sve sektore koje će pridonijeti širenju cijelog podatkovnog gospodarstva.

Sintetički podaci kao pokretačka snaga vodstva u području umjetne inteligencije

Sintetički podaci²⁸ mogu omogućiti treniranje UI-ja u domenama u kojima su podaci malobrojni ili osjetljivi, među ostalim u istraživanjima rijetkih bolesti, robotici ili graničnim slučajevima autonomne vožnje. Ti podaci omogućuju razvoj UI modela bez otkrivanja osobnih ili vlasničkih informacija, što jača konkurentnost i inovacije u kojima je zaštićena privatnost.

Kako bi iskoristila taj potencijal, Komisija će izraditi smjernice i norme za pouzdanu upotrebu sintetičkih podataka, ispitati povezana pravna pitanja, savjetovati se o dobrovoljnom europskom programu certificiranja i istražiti mogućnost uspostave „tvornice sintetičkih podataka” kako bi se omogućio pristup računalstvu visokih performansi radi generiranja skupova podataka velikih razmjera. U okviru programa Obzor Europa financirat će se i najsuvremenije aktivnosti istraživanja i razvoja u području tehnika generiranja sintetičkih podataka.

²⁶ Europska komisija, predstojeći prijedlog Akta o europskom istraživačkom prostoru, najavljen u Programu rada Komisije za 2025., Bruxelles, 11. veljače 2025., dostupno na: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2025_hr

²⁷ Europeana, Europska digitalna platforma za kulturnu baštinu, dostupno na: <https://www.europeana.eu/hr> (pristupljeno 27. listopada 2025.).

²⁸ Vidjeti definiciju u ranijoj bilješci.

Priprema za strateško objedinjavanje podataka

Mnogim poduzećima, primjerice u zdravstvu, mobilnosti, energetici, poljoprivredi i proizvodnji, nedostaju veliki i raznoliki skupovi podataka potrebni za treniranje naprednih UI modela. Objedinjavanje podataka iz ranih faza proizvodnog ciklusa proizvoda i usluga moglo bi svima donijeti koristi, ali suradnju kočje pravna nesigurnost i strah od kršenja prava tržišnog natjecanja.

Komisija će nastaviti s mjerama koje poduzećima pružaju pravnu jasnoću, u skladu s izvješćem Marija Draghija o budućnosti europske konkurentnosti u kojem se poziva na pretvaranje pravila u rezultate. U Horizontalnim smjernicama o sporazumima o suradnji između konkurenata iz 2023. već su objašnjeni slučajevi u kojima je objedinjavanje podataka u skladu s pravom tržišnog natjecanja EU-a te su navedeni praktični primjeri i zaštitne mjere.

Komisija će izdati posebne smjernice o najboljim načinima razmjene i objedinjavanja podataka kako bi dodatno olakšala zakonitu i učinkovitu suradnju u tom području putem podatkovnih laboratorija.

Osim toga, Komisija može na zahtjev pružiti smjernice o pravu tržišnog natjecanja u okviru Obavijesti o neslužbenim uputama za posebne višedržavne projekte i inicijative povezane s podacima kojima se potiču prekogranične inovacije, industrijska otpornost i razvoj umjetne inteligencije. EU može povećati učinkovitost i ubrzati napredak u ključnim sektorima tako da učini objedinjavanje podataka pouzdanom i pravno sigurnom opcijom.

Viši standardi kvalitete i prikupljanja podataka

Bez pouzdanih normi čak i najambiciozniji rad na razmjeni podataka može dovesti do fragmentiranosti i slabe primjene. Europskim okvirom za pouzdane podatke²⁹ već su utvrđena pravila za razmjenu, metapodatke i upravljanje, no u rješavanje novih pitanja potrebno je uložiti dodatan trud.

Komisija će podnijeti zahtjev za normizaciju za **europski standard kvalitete podataka** koji bi obuhvatio potpunost, dosljednost, podrijetlo, semantičku jasnoću i upravljanje podacima i time poduzećima, regulatornim tijelima i istraživačima pružio zajedničke referentne vrijednosti za pouzdane skupove podataka. To će se nadovezati na aktualni rad na normizaciji kvalitete podataka i dokumentacije u skladu s Aktom o umjetnoj inteligenciji i tako uskladiti upravljanje podacima sa zahtjevima za razvoj umjetne inteligencije.

Draghijevo izvješće:
„Konkretno, kako bi se riješio problem nedostatka velikih skupova podataka u EU-u, modele bi trebalo trenirati na podacima koje dobrovoljno dostavi nekoliko poduzeća iz EU-a u određenom sektoru, uz potporu okvirâ otvorenog koda i zaštitu od protumonopolskih pravila koja provode tijela nadležna za tržišno natjecanje.”

²⁹Vidjeti i Provedbenu odluku Europske komisije C(2025) 4135 o europskom okviru za pouzdane podatke.

Posebnom inicijativom nastojat će se standardizirati **prakse bilježenja i označavanja** kako bi se podaci lakše pronalazili, kombinirali i iskorištavali, a da im pritom podrijetlo i uvjeti upotrebe budu pouzdani, što je ključno za treniranje UI-ja u širim razmjerima i iskorištavanje podataka u raznim sektorima. Uz to će se na radionici za dionike raspravljati o normama za prikupljanje podataka iz povezanih proizvoda, senzora i kamera, uključujući uzorkovanje, metapodatke, vremenski žig, kalibraciju i cjelovitost, kako bi se premostila glavna prepreka učinkovitim objedinjavanju i iskorištavanju podataka.

Glavne mjere

- Pokretanje prvih **podatkovnih laboratorija** kako bi se povećala dostupnost podataka i povezanost s UI ekosustavima (četvrto tromjesečje 2025.); ti laboratoriji nudit će i pouzdane usluge pseudonimizacije.
- **Pokretanje inicijative za kvalitetne podatke za potrebe umjetne inteligencije:** širenje visokovrijednih skupova podataka u skladu s Direktivom o otvorenim podacima (četvrto tromjesečje 2026.), uspostava foruma dionika uz sudjelovanje javnih radiotelevizijskih kuća i UI programerima (drugo tromjesečje 2026.), stavljanje na raspolaganje 30 milijuna digitaliziranih kulturnih predmeta za potrebe treniranja UI-ja (četvrto tromjesečje 2026.) i pokretanje inicijative masovnog prikupljanja podataka specifičnih za određenu domenu i jezičnih podataka na manje zastupljenim europskim jezicima (drugo tromjesečje 2026.)

II. stup: pojednostavnjenje pravila o podacima

Okvir EU-a za podatke mora ostati jasan, praktičan i pogodan za inovacije. Kako bi se smanjilo opterećenje i potaknula konkurentnost, Komisija predstavlja zakonodavni prijedlog, poznat kao **Digitalni omnibus**, čiji je cilj, među ostalim, modernizirati i konsolidirati horizontalnu pravnu stečevinu EU-a u području podataka. Osim toga, Komisija će najaviti i rad na konceptu „sukladnost u jednom kliku” kako bi se omogućilo automatizirano regulatorno izvješćivanje te popratni paket za Akt o podacima, uključujući predloške ugovora, standardne klauzule, smjernice o naknadi i poslovnim tajnama te pravnu službu za pomoć MSP-ovima.

i. Pojednostavnjenje pravne stečevine EU-a u području podataka

Regulatorni okvir EU-a za podatke brzo se razvija i uspostavlja nova prava, a s druge strane povećava složenost i fragmentiranost. Potrebno ga je pojednostavniti kako bi se smanjili troškovi usklađivanja, olakšala primjena pravila i bolje poduprle inovacije.

Komisija zato predstavlja navedeni Digitalni omnibus, kojim će se ažurirati pravna stečevina, ukloniti nepotrebna opterećenja i istodobno zaštititi temeljna načela podatkovnog gospodarstva EU-a. U prvom planu bit će sljedeće prioritetne reforme:

- **brisanje zastarjelih pravila.** Omnibusom će se staviti izvan snage Uredba o slobodnom protoku neosobnih podataka³⁰ jer su njezine funkcije već obuhvaćene

³⁰ Uredba (EU) 2018/1807 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o okviru za slobodan protok neosobnih podataka u Europskoj uniji.

Aktom o podacima, a izričito će se očuvati načela slobodnog kretanja neosobnih podataka i zabrane neopravdane lokalizacije,

- **pojednostavnjenje pravila o razmjeni podataka.** Omnibusom će se staviti izvan snage Akt o upravljanju podacima, čije će se ključne odredbe prenijeti u Akt o podacima. Obveze posrednika u području podataka bit će jasnije, jednostavnije i dobrovoljne kako bi se omogućili održivi modeli i proširila primjena,
- **konsolidacija razmjene podataka u javnom sektoru.** Postojeća pravila iz Akta o upravljanju podacima i Direktive o otvorenim podacima zadržat će se i spojiti u jedno poglavlje Akta o podacima. Tako će se pojednostavniti obveze i očuvati otvorenost, transparentnost i pravedan pristup. Novi okvir obuhvatit će i problem neravnoteže moći u području razmjene podataka te osigurati pravedne uvjete i konkretne koristi za MSP-ove. Podatkovni laboratoriji označavat će nove perspektivne skupove podataka javnog sektora koji još nisu obuhvaćeni,
- **modernizacija pravila o kolačićima i sličnim tehnologijama.** Omnibus će reformirati pravila o kolačićima iz Direktive o e-privatnosti i uključiti ih u okvir Opće uredbe o zaštiti podataka. Predložit će se praktična rješenja: kolačići i slične tehnologije za određene niskorizične svrhe trebali bi se smatrati zakonitima, dok bi se za druge svrhe operateri trebali voditi jednom od pravnih osnova iz Opće uredbe o zaštiti podataka. Pojednostavit će se i obavijesti o kolačićima tako što će se uvesti opcije koje se odabiru jednim klikom. Internetske stranice morat će poštovati preferencije korisnika, među ostalim i u kontekstu njihovih preglednika. Izvan konteksta Digitalnog omnibusa reformirat će se i okvir za e-privatnost kako bi se postojeća pravila prilagodila sadašnjim potrebama i učinkovito štitila građane i poduzeća, a da se pritom ne dovode u pitanje temeljna prava i očuva neovisno novinarstvo. Relevantne odredbe bit će uključene u druge pravne instrumente, što će omogućiti konačno povlačenje navedene direktive,
- **izrada okvira za privatnost kojim se potiču inovacije.** Ciljanim izmjenama **Opće uredbe o zaštiti podataka** prije svega će se pojasniti pojam osobnih podataka, na razini EU-a uskladiti obveza provedbe procjene učinka na zaštitu podataka, pojednostavniti obavješćivanje nadzornih tijela o povredi podataka i obavješćivanje o povredi putem jedinstvene ulazne točke EU-a, pojednostavniti obveze informiranja ako se može opravdano očekivati da pojedinci već imaju dotične informacije i da je rizik za ispitanike nizak, pojasniti da legitimni interes može biti pravna osnova za treniranje umjetne inteligencije, uključujući uzgrednu obradu posebnih kategorija podataka i pojasniti odredbe o automatiziranom pojedinačnom donošenju odluka.

Sudionik javnog savjetovanja o podatkovnoj uniji: „Pravila o e-privatnosti potrebno je hitno ažurirati jer su osmišljena u potpuno drukčijem tehnološkom kontekstu i ne odražavaju trenutačne potrebe tržišta.”

Jedna od bitnih promjena odnosi se na oslobađanje podataka za potrebe umjetne inteligencije pomoću pouzdane anonimizacije. Danas je jedan od temeljnih problema

nesigurnost u pogledu dostatne anonimizacije osobnih podataka, što često odvraća od razmjene podataka. Poduzećima je posebno teško utvrditi u kojem trenutku određeni subjekti pseudonimizirane podatke više ne smatraju osobnim podacima. Zbog te je nesigurnosti razmjena podataka složenija ako se zahtjevi iz Opće uredbе o zaštiti podataka ispunjavaju iz predostrožnosti. Komisija će pomoći poduzećima tako što će utvrditi sredstva i kriterije za utvrđivanje toga smatraju li određeni subjekti podatke dobivene pseudonimizacijom osobnim podacima.

Među ostalim, procijenit će stanje dostupnih tehnika i izraditi kriterije za procjenu rizika ponovne identifikacije. Premda poduzeća i dalje snose svu odgovornost za usklađenost s Općom uredbom o zaštiti podataka, zahvaljujući tim sredstvima i kriterijima mogu dokazati da podaci ne mogu dovesti do ponovne identifikacije. Izmjene će olakšati i treniranje UI modela, uz odgovarajuće zaštitne mjere. Cilj je pružiti pravnu jasnoću za razvoj umjetne inteligencije, uključujući slučajeve uzgredne obrade osjetljivih podataka u kojima su razvojni programeri zaista nastojali ukloniti takve podatke, a istodobno zaštititi prava pojedinaca i konkurentnost poduzeća.

- **poboljšanje Akta o podacima radi praktične provedbe.** Bitne značajke **Akta o podacima** neće se mijenjati. Razmjena podataka između poduzeća i državnih tijela bit će ograničena na hitne situacije, čime će se smanjiti opterećenje, a zadržati odgovor na krize. Ciljanim dodatnim prilagodbama spriječit će se curenje podataka izvan EU-a, uvesti posebni režimi za prilagođene usluge računalstva u oblaku i ukloniti odredbe o pametnim ugovorima,
- **smanjenje opterećenja za rastuća poduzeća.** Odredbe o MSP-ovima iz Akta o podacima, Direktive o otvorenim podacima i integriranih pravila Akta o upravljanju podacima proširit će se na novu kategoriju malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije (250 – 749 zaposlenih).

ii. Izrada podatkovnog okvira prilagođenog budućim potrebama

Komisija će u okviru provjere primjerenosti digitalnih pravila nastaviti preispitivati pravnu stečevinu EU-a u području podataka kako bi i dalje bila dosljedna, proporcionalna i pogodna za inovacije. U cilju izrade predvidljivijeg međusektorskog okvira utvrdit će preklapanja, nedostatke i nejasne interakcije, među ostalim sa sektorskim propisima o podacima i posebno kad je riječ o MSP-ovima.

Osim toga, modernizirat ćemo digitalnu regulativu i zaštitu podataka³¹. Ciljanim prilagodbama može se olakšati sukladnost i ojačati provedba i tako pridonijeti razvoju snažnih i pouzdanih inovacija.

Posredovanje u trgovini podacima postaje sve veći problem jer određena poduzeća prikupljaju, kombiniraju i trguju osobnim podacima bez znanja, smislene privole ili kontrole pojedinaca. Takve netransparentne prakse ugrožavaju temeljna načela prava o zaštiti podataka i privatnosti te narušavaju tržišno natjecanje i povjerenje javnosti u digitalna tržišta. Trebalo bi intenzivnije

³¹ Program rada Komisije, [EUR-Lex – 52025DC0870 – HR – EUR-Lex](#).

provoditi postojeća pravila. Komisija će procijeniti jesu li potrebne dodatne zaštitne mjere da bi se suzbile te prakse, poboljšala transparentnost u trgovanju podacima i osiguralo da pojedinci i poduzeća imaju povjerenja u načine pristupa i razmjene podataka u cijeloj Uniji.

iii. Sukladnost u jednom kliku

Poduzeća danas troše mnogo vremena i novca na sukladnost. Čak se i podaci koji već jesu u digitalnom obliku često moraju reformatirati i ponovno dostaviti raznim tijelima, koja ih ručno provjeravaju. Taj dvostruki posao fragmentira nadzor i preusmjerava resurse s inovacija.

Osim što nastoji pojednostaviti pravila, EU također ulaže u tehnologije za automatizaciju sukladnosti. U okviru programa Obzor Europa i Digitalna Europa podupire zajedničke podatkovne modele, okvire za interoperabilnost i automatiziranu analizu. Pilot-projekti već pokazuju kako automatizirane provjere sukladnosti u stvarnom vremenu mogu funkcionirati u praksi. Digitalna putovnica za proizvode rani je primjer tog pristupa iz propisa o proizvodima.

Na temelju tih iskustava koncept „sukladnost u jednom kliku” omogućio bi strojnu provjeru regulatornih zahtjeva i tako pretvarao podatke poduzeća u standardizirane digitalne potvrde o sukladnosti, baš kao što digitalna putovnica za proizvode omogućuje automatsku sukladnost proizvoda.

Koncept „sukladnost u jednom kliku” mogao bi biti izuzetno koristan u područjima kao što je kibernetička sigurnost, u kojima poduzeća trebaju ispunjavati zahtjeve iz Direktive NIS 2³², Akta o kibernetičkoj otpornosti³³ i drugih okvira.

Uredba o **europskim poslovnim lisnicama** bit će jedan od ključnih pokretača tog pristupa jer će uspostaviti pouzdano i interoperabilno digitalno okruženje za pohranu, upravljanje i razmjenu provjerljivih vjerodajnica, uključujući certifikate o sukladnosti. Poduzeća bi mogla koristiti **europske poslovne lisnice** za vlastitu digitalnu identifikaciju, identifikaciju i validaciju korisnika ekosustava i dokazivanje sukladnosti s pravilima EU-a podnošenjem certifikata o sukladnosti, a regulatornim tijelima javnog sektora one bi omogućile siguran i neposredan pristup validiranim informacijama. S vremenom će **europska poslovna lisnica** postati zajednička infrastruktura za potporu administrativnim postupcima kao što su licenciranje, javna nabava i pristup financiranju i tako omogućiti neometanu digitalnu interakciju između poduzeća i javnih tijela na cijelom jedinstvenom tržištu.

Kako bi se zajamčila pouzdanost i pravna jasnoća, bit će nužno utvrditi tko snosi odgovornost u slučajevima pogrešaka, zlouporabe ili kvarova sustava: poduzeće, certifikator ili regulatorno tijelo. Komisija će stoga istražiti ta pitanja u predstojećem javnom savjetovanju i procijeniti mogućnosti i zaštitne mjere potrebne za izgradnju pouzdanog i odgovornog automatiziranog ekosustava sukladnosti.

³² Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2), SL L 333, 27.12.2022., str. 80.

³³ Uredba (EU) 2024/2847 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2024. o horizontalnim zahtjevima u pogledu kibernetičke sigurnosti za proizvode s digitalnim elementima i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013 i (EU) 2019/1020 te Direktive (EU) 2020/1828 (Akt o kibernetičkoj otpornosti), SL L [2847], 20. studenog 2024.

Osim što bi smanjio troškove za MSP-ove i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, takav bi sustav oblikovateljima politika pružio uvid u funkcioniranje pravila u praksi, što bi pridonijelo regulativi utemeljenoj na dokazima. Koncept „sukladnost u jednom kliku” mogao bi postati jedna od okosnica programa EU-a za pojednostavnjenje digitalnih pravila i tako postići ravnotežu između konkurentnosti s jedne te povjerenja i odgovornosti s druge strane.

iv. Pomoć poduzećima u usklađivanju s Aktom o podacima

Akt o podacima ključni je skup pravila za upotrebu i razmjenu podataka. Kako bi poduzeća, posebno MSP-ovi i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, mogla u potpunosti iskoristiti svoj potencijal i usredotočiti se na inovacije umjesto na birokraciju, Komisija je već izdala dokument s odgovorima na česta pitanja³⁴ i smjernice o podacima u vozilu³⁵ te će ih dopuniti općenitijim paketom mjera potpore.

Hitno se uvode:

- predlošci ugovornih odredaba za razmjenu podataka kako bi se smanjila pravna složenost i transakcijski troškovi, a poduzeća potaknula na sklapanja novih partnerstava,
- standardne ugovorne klauzule za usluge računalstva u oblaku u cilju lakše promjene pružatelja usluga i pravednijih ugovora, što će pridonijeti tržišnom natjecanju i inovacijama na europskom tržištu računalstva u oblaku.

Postupno će se uvoditi dodatne mjere:

- smjernice o razumnoj naknadi kojima će se pojasniti što se može naplatiti za razmjenu podataka, što će omogućiti pravnu sigurnost i vlasnicima i primateljima podataka (prvo tromjesečje 2026.),
- nove smjernice o određenim definicijama iz Akta o podacima (prvo tromjesečje 2026.),
- pravna služba za izravnu pomoć u vezi s Aktom o podacima koja će odgovarati na konkretna pitanja poduzeća o primjeni novih pravila, pri čemu će se prednost davati MSP-ovima kako bi se njihovi upiti rješavali brzo i s posebnom pozornošću (četvrto tromjesečje 2025.).

Te će mjere olakšati snalaženje u Aktu o podacima, smanjiti nepotrebne troškove te poduzećima pružiti jasnoću i povjerenje koji su im potrebni za iskorištavanje novih prilika u podatkovnom gospodarstvu EU-a. Komisija će pomno pratiti primjenu ugovornih alata, posebno predložaka ugovornih odredaba i standardnih ugovornih klauzula, te će ih prema

³⁴ Europska komisija, Česta pitanja – Akt o podacima, verzija 1.3, Bruxelles, 12. rujna 2025., dostupno na: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/hr/library/commission-publishes-frequently-asked-questions-about-data-act> (pristupljeno 27. listopada 2025.).

³⁵ Europska komisija, Smjernice o podacima u vozilu, priložene Uredbi (EU) 2023/2854 (Akt o podacima), C(2025) 6119 final, Bruxelles, 12. rujna 2025.

potrebi preispitati, dopuniti ili prilagoditi u skladu s međunarodnim kretanjima u području razmjene podataka.

Komisija će nastojati povezati zajednice javnih naručitelja s europskim podatkovnim prostorima kako bi se poboljšala učinkovitost javnog sektora, na temelju plana koji je Radna skupina velikih kupaca za učinkovitost zdravstvene skrbi uspostavila za europski prostor za zdravstvene podatke³⁶.

Glavne mjere

- Prijedlog za **konsolidaciju propisa o podacima** (četvrto tromjesečje 2025.)
- Prijedlog za **ažuriranje pravila o e-privatnosti** u pogledu kolačića i sličnih tehnologija (četvrto tromjesečje 2025.)
- Prijedlog **ciljanih prilagodbi Opće uredbe o zaštiti podataka** (četvrto tromjesečje 2025.)
- Pokretanje inicijative za **sukladnost u jednom kliku** (od četvrtog tromjesečja 2025.)
- Uvođenje mjera potpore provedbi Akta o podacima (od četvrtog tromjesečja 2025.)

III. stup: zaštita podatkovnog suvereniteta EU-a posredstvom strateške međunarodne podatkovne politike

Suverenitet nad podacima okosnica je digitalne budućnosti EU-a. To znači da EU mora zadržati kontrolu nad pristupom, upotrebom i zaštitom podataka, kako na svojem području tako i u inozemstvu. Za suverenitet je potrebna otvorenost prema pouzdanim partnerima, uključujući prekograničnu razmjenu podataka, ali pod uvjetima koji su pošteni, sigurni i u skladu s vrijednostima i interesima EU-a. Situacija u kojoj strani akteri imaju neometan pristup tržištu EU-a, dok se europska poduzeća suočavaju s neopravdanim preprekama u inozemstvu, nije održiva.

Zaštita suvereniteta podrazumijeva i zaštitu otpornosti EU-a. Kibernetički napadi, neovlašteno otkrivanje tehnologija, nadzor i prisilne ovisnosti ugrožavaju kritične podatke. EU mora osigurati dostupnost, cjelovitost i sigurnost osjetljivih skupova podataka i spriječiti da ih zloupotrebjavaju ili iskorištavaju razni akteri, posebno oni izvan EU-a.

Komisija će stoga provoditi strategiju u kojoj se otvorenost kombinira sa snagom i tako uspostavljaju pravedni uvjeti za pristup podacima i prekogranični prijenos kao jedan od stupova digitalne trgovine, jasnim zaštitnim mjerama štite osjetljivi neosobni podaci iz EU-a i produbljuje suradnja s pouzdanim partnerima. Radit će i na oblikovanju globalnih modela upravljanja koji odražavaju interese i vrijednosti EU-a i sprečavanju fragmentacije podataka u suparničke sfere. Ta će

U anketi provedenoj među dionicima 75 % sudionika podržalo je odlučniji pristup EU-a međunarodnom protoku neosobnih podataka.

³⁶[Može li europski prostor za zdravstvene podatke omogućiti bolju nabavu? – Veliki kupci istražuju | Zajednica javnih naručitelja.](#)

strategija dopuniti dugotrajan pristup EU-a sigurnom protoku osobnih podataka razvijen u okviru pravne stečevine EU-a o zaštiti podataka.

Premda je EU izgradio čvrst pravni okvir i promicao „slobodni protok podataka uz puno povjerenje” na međunarodnoj razini, suverenitet ugrožavaju novi neopravdani zahtjevi za lokalizaciju podataka, kontrole izvoza i diskriminatorna pravila u inozemstvu. Komisija će stoga odlučnije braniti interese i regulatornu autonomiju EU-a i primjenjivati proporcionalne mjere u slučajevima u kojima se otvorenost zloupotrebljava ili se ranjivosti zlonamjerno iskorištavaju.

i. Pravedan prekogranični protok podataka i zaštitne mjere za osjetljive neosobne podatke EU-a

Komisija će u međunarodnoj digitalnoj trgovini primjenjivati pravedne uvjete i učinkovito kontrolirati prekogranični protok podataka. Strukturirane razmjene, npr. u okviru europskih digitalnih partnerstava i dijalogâ, ublažit će postojeće neravnoteže u prijenosu podataka iz EU-a u inozemstvo bez odgovarajućih zaštitnih mjera.

Ako se razlike ne iskorijene, Komisija će na temelju objektivnih kriterija poduzeti proporcionalne mjere uz potpuno poštovanje međunarodnih obveza Unije. U drugom tromjesečju 2026. objavit će smjernice za procjenu postupanja trećih zemalja prema subjektima iz EU-a, a u prvom tromjesečju 2026. izraditi paket instrumenata za borbu protiv curenja podataka kako bi se riješila pitanja zahtjeva za lokalizaciju, isključenosti s tržišta ili nedostatnih zaštitnih mjera ili bilo kakvog drugog neopravdanog postupanja. Taj paket instrumenata može se temeljiti na ili voditi instrumentima kao što su Uredba o provedbi trgovinskih pravila³⁷ i instrument za borbu protiv prisile³⁸ te pitanjima gospodarske sigurnosti, ovisno o slučaju, a bit će usmjeren na tehnologije i najbolju praksu za jačanje otpornosti EU-a. Ako se strukturni poremećaji ili kontinuirane diskriminacijske prakse ne riješe, Komisija će prema potrebi razmotriti dodatne mjere kako bi se osigurali pravedni uvjeti za pristup podacima i njihovu upotrebu.

Komisija će istodobno bolje zaštititi osjetljive neosobne podatke EU-a i ojačati zaštitu osobnih podataka zajamčenu Općom uredbom o zaštiti podataka i odlukama o primjerenosti. Do trećeg tromjesečja 2026. donijet će prvi paket ciljanih mjera u suradnji s dionicima i na temelju rezultata dubinskih procjena rizika.

ii. Povezivanje ekosustava EU-a za razmjenu podataka s ekosustavima trećih zemalja sličnih stajališta

Pravni okvir EU-a za zaštitu podataka, kibernetičku sigurnost, izvršenje i sudsku zaštitu pouzdan je temelj za inozemne vlasnike podataka. Komisija će poticati sigurne, usklađene i

³⁷ Uredba (EU) br. 654/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o ostvarivanju prava Unije na primjenu i provedbu međunarodnih trgovinskih pravila i o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 3286/94, SL L 189, 27. lipnja 2014., str. 50.

³⁸ Uredba (EU) 2023/2675 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. studenog 2023. o zaštiti Unije i njezinih država članica od gospodarske prisile koju primjenjuju treće zemlje (instrument za borbu protiv prisile), SL L 322, 27. studenog 2023.

interoperabilne veze između podatkovnih ekosustava EU-a i podatkovnih ekosustava partnera sličnih stajališta kako bi se u EU privukao veći protok podataka.

Planirane su mjere (i) pomoćne usluge i infrastruktura kao što je zajednički europski podatkovni prostor kako bi se omogućila neometana prekogranična razmjena, (ii) alati kao što su standardne ugovorne klauzule koje će poduzećima pomoći da ostvaruju zakonite razmjene i (iii) uvrštavanje obveza o prekograničnoj razmjeni podataka u bilateralne i plurilateralne međunarodne sporazume.

Da bi poboljšala konvergenciju i interoperabilnost, Komisija će promicati europski okvir za pouzdane podatke u međunarodnim dijalozima i mreži digitalnih partnerstava. Radi bolje suradnje s vladama i poduzećima u inozemstvu razmotrit će i uspostavu oznake povjerenja, odnosno standardiziranog okvira za procjenu kapaciteta inicijativa za podatkovni prostor, koji bi eventualno bilo povezan s modelom zrelosti podatkovnih prostora.

iii. Jačanje uloge EU-a u globalnom upravljanju podacima

Konkurentski modeli upravljanja podacima fragmentiraju globalno okruženje. Komisija će intenzivnije promicati pristup EU-a na međunarodnoj razini, posebno u novonastalim okvirima, i jačati koalicije s partnerima sličnih stavova.

Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje će u skladu s Međunarodnom digitalnom strategijom³⁹ do 2026. produbiti i povezati digitalna partnerstva za upravljanje podacima i uskladiti se s partnerima koji imaju jednake ciljeve te dodatno razraditi sporazume o digitalnoj trgovini i digitalna poglavlja u okviru tradicionalnih trgovinskih sporazuma. Nastavit će aktivno sudjelovati u forumima kao što su skupine G-7 i G-20, OECD i UN, koristeći se instrumentima kao što je OECD-ova „Izjava o pristupu vlade osobnim podacima”.

Posebna pozornost posvetit će se promicanju pristupa EU-a i uzajamno korisne suradnje sa zemljama kandidatkinjama, potencijalnim kandidatima i najbližim susjedima. Osim toga, EU će s partnerima istražiti mogućnost uspostave zajedničke platforme za odabrane visokovrijedne javne podatke (npr. kulturna baština) i postizanja pouzdanih dogovora o osjetljivim tokovima podataka, pristupu državnih tijela i sektorskim pravilima.

Glavne mjere

- Objava smjernica za procjenu pravednog postupanja s podacima iz EU-a u inozemstvu (drugo tromjesečje 2026.)
- Izrada paketa instrumenata za borbu protiv neopravdane lokalizacije, isključenosti, slabih zaštitnih mjera i curenja podataka (drugo tromjesečje 2026.) i donošenje mjera za zaštitu osjetljivih neosobnih podataka (treće tromjesečje 2026.)

³⁹ Europska komisija i Visoka predstavnica Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, „Zajednička komunikacija Europskom parlamentu i Vijeću – Međunarodna digitalna strategija za Europsku uniju”, JOIN(2025) 140 final, Bruxelles, 5. lipnja 2025.

5. Strategija za podatkovnu uniju: oslobađanje potencijala podataka za umjetnu inteligenciju

Kako bi se osigurala konkurentnost u doba umjetne inteligencije, Strategija za podatkovnu uniju preusmjerava se s utvrđivanja pravila na ostvarivanje rezultata. Na temelju rada započetog 2020. tom strategijom nastoje se pronaći rješenja za nedostatak podataka, regulatornu složenost i globalno nadmetanje.

Europski odbor za inovacije u području podataka i dalje će biti središnji forum za upravljanje, ali će se reformirati radi dubljih tehničkih rasprava i strateškog dijaloga s državama članicama i industrijom. Savez za primjenu umjetne inteligencije postat će glavni kanal za povratne informacije iz sektorâ, na temelju kojih će poduzeća, istraživači i javni akteri oblikovati provedbu. Promatračka skupina za umjetnu inteligenciju pratit će nove trendove i pretvarati ih u uvide za izradu politika.

Ciljanim mjerama povećat će se kvaliteta podataka, pojednostavniti regulatorno okruženje i ojačati uloga EU-a u globalnom protoku podataka. Za MSP-ove i inovatore to znači jeftiniju sukladnost, lakši pristup podacima i povoljnije međunarodno okruženje.

Samo mjerljivi pokazatelji donose rezultate. Zbog toga je Komisija najavila plan za jedinstveno tržište kako bi se rad nastavio bržim tempom i ubrzali postupci. Strategija za podatkovnu uniju prema potrebi može doprinijeti tom planu kako bi se oblikovateljima politika i industriji, posebno MSP-ovima, pomoglo u uklanjanju prepreka i dovršetku jedinstvenog tržišta podataka.

Zajedno sa Strategijom za primjenu umjetne inteligencije Strategija za podatkovnu uniju osigurava da podatkovni temelji EU-a izravno pokreću razvoj, uvođenje i primjenu umjetne inteligencije u svim sektorima.

Dugoročna je vizija jasna: suvereno europsko podatkovno gospodarstvo u kojem se podaci prenose sigurno i odgovorno i koje pokreće primjenu umjetne inteligencije, potiče inovacije i jača konkurentnost.